

Milan Štěch
Předseda Senátu Parlamentu České republiky
uspořádal seminář

***Perspektivy bezpečnosti:
Česko a střední Evropa v druhé dekádě 21. století***

s odbornou podporou Ústavu mezinárodních vztahů, v. v. i.

10. července 2012

Jednací sál, Senát Parlamentu České republiky

Zahájení

Tomáš Karásek: Dnešní konference se týká “Perspektivy bezpečnosti: Česko a střední Evropa v druhé dekádě 21. století”, kterou pořádá předseda Senátu Parlamentu České republiky, pan Milan Štěch, ve spolupráci s Centrem mezinárodní bezpečnosti Ústavu mezinárodních vztahů. V dnešních dnech se zdá, že bezpečnost jako téma ustupuje do pozadí, ve zprávách slyšíme o řešení bankovních dluhových, ekonomických a finančních krizí. Bavíme se o bankovní unii a dalších možnostech uspořádání Evropské integrace z hlediska hospodářské spolupráce. Nicméně i nadále zůstává bezpečnost zásadním tématem, jemuž je potřebné se věnovat. V neposlední řadě protože veškeré ekonomické debaty a problémy, jimž Česká republika a další země Evropské Unie a Euroatlantického prostoru čelí, mají nepochybně bezpečnostní implikace už protože škrtky v rozpočtech samozřejmě také znamenají škrtky v obranných rozpočtech dalších bezpečnostních složek. Je mimořádně šťastné, že i v této době kdy veřejná debata bezpečnosti nepřeje, se děje toto setkání. Je na místě poděkovat panu předsedovi Štěchovi za jeho dlouhodobý zájem o otázky bezpečnosti a jeho ochotu uspořádat tuto akci a samozřejmě také Ústavu mezinárodních vztahů za odbornou podporu pro tuto konferenci. Rád bych teď poprosil pana předsedu o jeho úvodní slovo.

Milan Štěch: Jsem velmi rád, že mohu provést úvodní slovo na konferenci, která je svou povahou výjimečná a odlišná od jiných akcí, jelikož prezentuje výsledky české sociálního výzkumu na evropské úrovni a zároveň v tomto kontextu představuje možnost zamyslet se nad možnostmi naší země České republiky. Těší mne, že jsem mohl přijmout záštitu nad touto akcí. Ústav mezinárodních vztahů v Praze jako naše nejvýznamnější výzkumná instituce zabývající se problematikou mezinárodních vztahů zahraniční i bezpečnostní politiky získal ojedinělou možnost podílet se na tematickém čísle odborného periodika Osteuropa, které se zabývalo rolí střední Evropy měnící se evropské a transatlantické situaci. Když jsem se seznámil se zmíněným periodikem, byl jsem překvapen, jak je možné nahlížet z akademického pohledu na některá témata české a středoevropské zahraniční bezpečnostní politiky. Rád bych na toto periodikum navázal a zmínil pár tézí. Česká zahraniční politika nemá a neměla žádné velmocenské ani mocenské ambice. To je skutečnost vycházející z historického vývoje našeho středoevropského regionu. Avšak Česká republika svojí nezastupitelnou roli v evropské politice sehrává již od dob ranného středověku. Když se podíváme podrobněji na povahu české zahraniční politiky pohledem středoevropského kontextu několika posledních let, lze poměrně dobře identifikovat několik zásadních posunů a pohybů, které v této době nastaly. Česká zahraniční i bezpečnostní politika čelí mnoha výzvám, které formulují její výslednou podobu – zejména se jedná o změnu strategického prostředí, ale i myšlení. Zde je na místě zmínit Afghánistán a vojenské i civilní mise v cizině obecně, ale také raketová obrana Aliance a možnost umístění radaru v České republice, které bylo před několika lety velmi žhavým tématem. Také je na místě zmínit odzbrojovací smlouvu podepsanou v České republice v roce 2010 mezi Spojenými Státy a Ruskem. Tyto výzvy nejsou nahodilé, ale jsou výsledkem velmi složitých globálních procesů, jak na politické, tak bezpečnostní i ekonomické rovině a mají dopad nejen

na středoevropský region, ale na celou Evropu, potažmo se stávají globálními tématy. Proto je třeba v současnosti vnímat formování zahraničně-bezpečnostních zájmů širěji, než tomu bylo doposud. Jak bylo zmíněno v úvodu, i zahraničně-bezpečnostní politiku ovlivňují dopady finanční ekonomické krize na současnou společnost a politika škrťů, šetření za každou cenu vyvolává v řadě zemí sociální napětí, které může vyústit v procesy, s kterými jsme doposud nebyli konfrontováni. Regionální rozměr české zahraničně-bezpečnostní politiky není zanedbatelný, naopak jde v něm identifikovat poměrně silný potenciál. Již 20. let probíhá velmi intenzivní spolupráce mezi ČR, Slovenskem, Polskem a Maďarskem v rámci uskupení Visegrádské 4, kde byla ČR v první polovině letošního roku předsedající zemí a nyní předala štafetu Polsku, u kterého je nutno zmínit jeho několik předsednických priorit mezi něž patří otázky energetické bezpečnosti, společné bojové seskupení EU, posílení spolupráce a koordinace s Baltským centrem v otázce kybernetické bezpečnosti a některá další témata. Zrovna včera jsem obdržel dopis Maršálka Polského Senátu s přílohou usnesení horní komory polského parlamentu, kde právě se k těmto prioritám ve V4 hlásí a beru to jako i výzvu pro náš parlament. Závěrem bych rád zdůraznil myšlenku a potřebu dosáhnout konsenzu, jak v české zahraniční, tak i bezpečnostní politice napříč celým politickým spektrem i skrze všechny české instituce zainteresované v její tvorbě či přímo prováděním, ale také v akademické sféře, jako potřebný začátek můžeme označit proces formování nových českých strategických dokumentů mezi něž patří bezpečnostní strategie ČR či Bílá kniha o obraně. Dosažení konsenzu v zahraničně- bezpečnostní oblasti vskutku aktuální, těžké, ale přitom velmi významné téma. Osobně si myslím, že jsme v tomto ohledu spíše úspěšní v oblasti bezpečnostní a obranné politiky. Mám pocit, že v samotné vládě se konsenzus napříč těmito třemi tématy hledá velmi obtížně.

Gen. Petr Pavel: Především bych rád poděkoval za pozvání na tento seminář, protože vítám každou příležitost, kdy mohu především na půdě zákonodárního sboru, ale i při jiných příležitostech hovořit na téma obrany, protože jsem dlouhodobě přesvědčen o tom, že se mu v naší zemi nedostává dostatečné pozornosti. Celkové vědomí o potřebnosti obrany v naší zemi mnohdy osciluje mezi extrémy ve smyslu, buď to nemá smysl vůbec, protože jsme příliš malí a nedůležití a v tom případě se nemá smysl o obranu snažit a v tom druhém případě, že vstupem do NATO byla naše obrana garantována jednou provždy a tímto pádem už nemusíme vyvíjet žádné další vlastní úsilí. Oceňuji možnost vystoupit na začátek, protože mi to dává jistou možnost pojmut vystoupení o obraně v širším kontextu a jsem přesvědčen o tom, že v následujících tématech, která již budou více specifická se potom budeme některými otázkami zabývat blíže. Pokud bych měl hovořit obecně o problematice obrany, tak já ji vidím jako službu, která reaguje na společenskou poptávku. Ta je úzce spojena s vědomím rizik a hrozeb. Tyto dvě věci do značné míry terminuje vztah naší veřejnosti a mnohdy i politické reprezentace k problematice obrany a to je to, že buď jsou veškerá rizika abstraktní nebo veškeré hrozby jsou příliš vzdálené, než abychom se jimi vážně zabývali už dnes. Když se podíváme na samotný smysl existence ozbrojených sil, tedy obrana národního teritoria a jeho suverenity, což jsou základní úkoly, které jsou armádě dány ústavou, pak ji můžeme vnímat z několika úhlů pohledu. Ten původní byl, že bráníme svoje území v národních hranicích, a tak taky veškeré národní síly byly konstruovány. V dnešní podobě konfigurace ozbrojených sil říkáme, že obrana ČR může být věrohodně zajištěna pouze členstvím v systému kolektivní bezpečnosti. Spojili jsme tak obranu republiky s členstvím v Alianci a ze zajištěním bezpečnosti na principu vzájemné solidarity. V případě, že by se hovořilo o obraně národního území v tom tradičním slova smyslu, pak bychom museli mít ozbrojené síly, které budou čítat minimálně desetinásobek toho, co má česká Armáda dnes a samozřejmě tyto síly by byly nesrovnatelně dražší. Samotný fakt, že jsme obranu území svěřili kolektivnímu orgánu nás do určité míry svrchovanosti a samostatnosti zbavuje, protože v řadě aspektů jsme závislí kolektivním úsilím a politické vůli tuto obranu zajišťovat. Ted bych rád navázal na pár témat, které se objevují na naší politické scéně např. – ochrana vzdušného prostoru, kdy často zaznívá argument, že tuto ochranu nepotřebujeme z důvodu NATO. Stát, který chce být odpovědný vůči vlastním obyvatelům, ale také vůči partnerům v Alianci, musí zajišťovat některé základní stavební kameny, mezi které ochrana vzdušného prostoru neodmyslitelně patří. Nemůžeme žádat po jiných, aby tak činili v náš prospěch. Kdyby tento názor vládl i mezi ostatními partnery v Alianci, nebylo by

na koho se spolehnout. Jestliže hovořím o ČR a její účasti v systému kolektivní bezpečnosti, tak nemluvím tak pouze o NATO, ale také o EU. Často zdůrazňujeme to, že síla NATO je nejen ve vzájemné soudržnosti a sdílení odpovědnosti, ale také v silné transatlantické vazbě. Když se podíváme na tuto vazbu dnes, pak doznala určitých trhlin v podobě důvěry USA v Evropské spojení, pokud jde o jejich důvěryhodnost dostát vlastního závazku. Shodou okolností byly tyto závazky také učiněny v Praze v roce 2002, kdy se členské státy na summitu závázaly k výdajům na obranu ve výši 2%. Stačí se podívat do statistik, kolik zemí tento závazek dnes dodržuje. Když se podívám na sdílení nákladů na obranu v rámci NATO, pak před nějakými 10 lety bylo sdílení mezi USA a Evropskými spojenci přibližně stejné ve výši 50%. Dnešní poměr je více než 75% USA, zbytek Evropa. Když si to dáme do kontextu s tím, že byl přijat nový strategický koncept USA, ve kterém se zájem a pozornost USA od Evropy v určitém smyslu odvrací a kloní se blíže do Tichomoří. Logicky s tímto krokem by měla být posilována evropská část pilíře NATO. V praxi se děje přesný opak. Většina evropských spojenců v uplynulých 10 letech významně snížila svoje vojenské rozpočty. Když jen sáhnu do některých čísel, tak v uplynulé dekádě Čína zvýšila své výdaje na obranu o 180%, Rusko o 82%, Indie o 54%, Asie jako celek o 60%, Jižní Amerika o 80%. Pokud se vezmou tyto údaje v úvahu, nerad bych řekl nepředvídatelnost, ale svým způsobem nevyzpytatelnost vývoje viz. Arabské jaro, pak není důvod se domnívat, byť jsme dosud schováni v bezpečí Střední Evropy, že svět je už jednou provždy bezpečným místem a že už navždy budeme žít v harmonii, míru a že si můžeme dovolit nejenom rezignovat na svojí vůli k obraně, ale v podstatě veškeré výdaje které dnes dáváme do obrany přeměrovat do jiných, na první pohled potřebnějších sfér aktivit státu. My jsme si této situace vědomi a snažíme se nejenom půdě Parlamentu ČR, ale i na Bezpečnostní radě státu, argumentovat ve prospěch toho, že je skutečně situace už dnes na hraně, kdy jsme sice ještě, sice s omezenými, ale stále schopni plnit naše závazky vůči spojencům a plnit úkoly, které nám jsou dány ústavou. Máme připravenou řadu opatření, jak této situaci čelit včetně restrukturalizace ozbrojených sil, úspor ve všech oblastech armády a celého resortu, ale jde spíše o kosmetický akt ve srovnání s tím, kolik financí chybí do té úrovně, abychom byli schopni říct, že zajišťujeme obranu ČR v plném rozsahu. Tato věc se netýká pouze ČR, ale i našich partnerů v rámci NATO nebo v EU. V EU narozdíl od NATO, kde sice existuje disproporce mezi vynakládanými zdroji mezi USA a Evropskými spojenci, ale existuje stále ještě silná a fungující struktura, existují procesy a vazby, které byly ověřeny praxí a tato organizace prokázala svou akcischopnost v mnoha situacích během uplynulých let. Sice je odlišná v EU, která narozdíl od NATO disponuje důležitými nástroji ve vztahu k hrozbám, které nejsou tradičního charakteru - migrace, kybernetická bezpečnost, nedostatek jídla, vody. Pro tyto hrozby má EU více nástrojů než NATO. Bohužel někdy chybí vůle tyto nástroje použít. Klasickým příkladem je Evropská battlegroup, kdy já sám jsem se touto problematikou zabýval opravdu často během našeho předsednictví v EU. Za celou dobu, kdy tento projekt vznikl, nebyl naplněn tak, jak bylo zamýšleno. Nebyla dosažena společná vůle k použití tohoto prostředku. Ikdyž určité situace nastaly, nikdy ke konsenzu nedošlo. Přitom šlo pouze o určitého předskokana většího úsilí EU, které bylo koncentrováno v petersberských úkolech a to vytvoření evropských sil v počtu 60 000 dosažitelných v poměrně krátkém čase a schopných plnit úkoly v celém spektru operací. Tím se dostávám k vzájemnému vztahu NATO a EU, když uvážíme, že 21 členů NATO je zároveň členy EU, pak v podstatě hovoříme o dvou organizacích se dvěma třetinami společného základu a logicky není možné, aby si v této konfiguraci státy mohly dovolit investovat do sil a prostředků NATO a zároveň také do EU ve stejné míře. Bohužel spolupráce mezi těmito dvěma organizacemi je zablokována na politické úrovni a nepředpokládá se, že v nejbližší době by došlo ke zlepšení. Na jedné straně chceme šetřit v NATO prostředky přes projekty jako Smart Defence nebo v EU - Pulling a Sharing, na druhé straně je vynakládáme neefektivně právě proto, že tyto organizace nedokáží spolu účinně spolupracovat např. v dělbě práce při čelení rizikům podle toho, která organizace je lépe vybavena pro které scénáře. Střední Evropu zejména vnímáme ve spolupráci Visegrádské čtyřky a v rámci tady toho se nám bohužel nepodařilo uskutečnit nějakých viditelnějších výsledků, které by nás ospravedlnovaly k tomu, že bychom mohli hovořit o výraznějších úsporách a výraznějším efektu. Pro rok 2016 připravujeme společně s těmito zeměmi projekt Evropské Battlegroup a již v prvopočátcích jsme narazili na celou řadu omezení právě mimo jiné související s omezenými zdroji v oblasti obrany, ale i s ochotou fungovat jako vedoucí národ, tedy leading nation pro tuto battlegroup. Abych nějakým způsobem uzavřel své vystoupení složené z nesourodých

postřehů, tak v dnešní době je problém obrany vnímám především z perspektivy ČR spíše v tom, že není ochota k nasazování sil a prostředků, chybí společné vnímání rizik a hrozeb a jsme příliš ukolébáni dlouhou dobou míru a absencí větších problémů na našem území, které by vedly ke vzniku společenské poptávky po obraně jako takové. Nerad bych přivolával na svou zemi nějaké neštěstí, ale jsem přesvědčen o tom, že pokud by v naší zemi mělo dojít k situaci podobně v Madridu nebo Londýnu, tak okamžitě by ta poptávka byla mnohem větší. Věřím, že podobnou formou seminářů a trpělivého přesvědčování docílíme toho, že obrana se neocitně až na samotném konci našich priorit. Třeba dosáhnout toho, aby naše dostupné zdroje byly vynakládány rovnoměrně.

Tomáš Karásek: Děkuji Vám, pane generále za Vaše vystoupení. Myslím, že vystihlo několik zásadních problémů, kterým Česká republika a její obranná politika čelí na národní, ale nakonec také i na unijní a alianční úrovni. Zmínil jste také zásadní výzvy, se kterými se bude potřeba vyrovnat v následujících letech, tak aby obranyschopnost České republiky byla zajištěna alespoň v minimální míře. Vzhledem k tomu, že tato akce je koncipována jako expertní seminář a tím pádem by její nedílnou součástí měla být i diskuse, tak v tento moment bych rád požádal o dotazy, případně komentáře směřované zejména na pana generála Pavla.

Dotaz č. 1: Chtěl bych využít možnosti, že tady pan generál v tuto chvíli je a maličko předznamenat to, o čem se budeme bavit ve druhém panelu. Zmínil jste Visegrádskou skupinu. Jeden z argumentů, které bych rád udělal je, že zhruba od roku 2009-2010 dochází k určitým projektům a setkávání pracovních skupin čili spolupráce v rámci V4 začíná nabírat na obrátkách, byť konkrétní výsledky nejsou ještě nejsou příliš hmatatelné. Vnímáte to jako určitý posun či zplasknutí bubliny, která tam byla v minulosti?

Reakce generála Petra Pavla: Na úvod musím říct, že rozdíl mezi vojáky, politiky a akademiky je v míře optimismu. My jako vojáci jsme větší skeptici a díváme se na věci z hlediska okamžitých reálných výsledků. Z tohoto pohledu jsem dosavadní pokrok v rámci V4 hodnotil jako velice mírný a rozhodně ne takový, abychom mohli říct, že nám přináší efektivitu, kterou bychom od něj čekali. Samozřejmě, že určitý pokrok tady je, a to nejenom na bázi bilaterální mezi zeměmi V4, ale i uvnitř V4 jako takové. Některé projekty na stole jsou, ale takovýchto projektů jsem v NATO, EU a nakonec i V4 viděl celou řadu a jejich naplnění zůstalo pouze na papíře. Tudíž jsem k této spolupráci zatím poněkud skeptický. Až ty výsledky budou, tak potom budu hovořit o skutečném pokroku.

Reakce Milana Štěcha: V mém úvodu jsem zmínil dopis maršálka polského senátu a popravdě řečeno si myslím, že o pokroku se rozhodne v následujícím půl roku. Pokud za polského předsednictví V4 nedojde k určitému nárůstu dynamiky, tak to potom vidím hůře. Ze zemí, které tvoří V4, tak právě Polsko je nejvíce dynamické ve všech oblastech. Jednak sází na aktivní hospodářskou politiku, v rámci které provádí prorůstová opatření a samozřejmě, že aktivity v oblasti bezpečnostní a obranné jsou ekonomické kategorie a můžou pomoci ekonomice. Z rozhovorů, které jsem v minulosti vedl s představiteli polské politiky, tak Polsko k tomuto právě takto přistupuje. Také si myslím, že v otázce přístupu k armádě si je nejvíce vědomo důležitosti této oblasti. Tudíž ten následující půlrok potvrdí, zda to dopadne tak jak nastínil tazatel nebo to upadne do těch starých kolejí, že se budou upřednostňovat ostatní činnosti tak jak se tomu doposud dělo.

Dotaz č. 2: Můj dotaz směřuje na pana generála. Vy jste se zmínil o tom, že oproti politikům jste spíš skeptik a já bych si dovilil být trošičku větší optimista. Jedním z pohledů v současné krizi je, že peníze opravdu nejsou a teď již nemáme jinou šanci než spolupracovat. Vidíte zde z technického pohledu prostor pro společné akvizice mezi středoevropskými státy?

Reakce generála Petra Pavla: V principu je naprosto správné, že když dva a více států bude sdílet výstavbu nějaké schopnosti, pak logicky to bude levnější. Na druhou stranu je sdílení úzce spojeno s otázkou suverity. Jestliže se dohodneme v rámci mnohonárodní spolupráce na určité specializaci, pak stát, který se

nespecializuje se této schopnosti vzdává a následně se v této konkrétní schopnosti musí spoléhat na ostatní partnery. Právě dostupnost těchto prostředků v okamžiku, kdy je stát bude potřebovat a ví, že je nemá, je asi největším problémem sdílení. Pokud jde o sdílení v rámci společných akvizic, tam jedním z hlavních negativ především ve větších akvizicích (ted' nehovořím o menších jako je např. nákup munice nebo některých drobných předmětů) je v tom, že jsou rozdílné životní a nákupní cykly techniky. Česká republika má kontrakt na používání Gripenů v rámci leasingu do roku 2015. Slovensko používá Migy-29, jejichž životnost je až někde na konci dvacátých let. Maďarsko je přibližně sladěno s námi v tomto cyklu ve vztahu ke Gripenům, nicméně jejich kontrakt je založen na trochu jiných základech než ten náš. Podobně bychom mohli hovořit i o dalších zemích. Stát, který má techniku nakoupenou novou a má před sebou ještě dalších deset, patnáct let životnosti, nemůže přistoupit na to, že svůj cyklus bude měnit, protože by tyto náklady byly naprosto zbytečné. Navíc se většina těchto kontraktů uzavírá na velice individuální bázi. Pokud se podíváte na kontrakt na stejnou techniku, tak zjistíte, že se podmínky tohoto kontraktu liší země od země. Sladit tohle vše dohromady, navíc i s národními legislativami, je někdy mnohem složitější než přijmout skutečnost, že je to sice dražší, ale uděláme si to sami. Takže většímu rozsahu sdílení v oblasti akvizic brání nejenom legislativní podmínky, ale často i ty technické a časové.

Panel I: Česká republika, NATO a USA

Tomáš Karásek: Od počátků České republiky, ještě před vstupem do NATO, bylo naše členství v této organizaci chápáno jako zásadní garance suverenity, nezávislosti a obranyschopnosti našeho státu. Nicméně i tato vazba prochází v průběhu času určitými změnami a totéž platí ve vztazích bilaterálních mezi Českou republikou a USA. V době, kdy se běžně hovoří o asijském či pacifickém století, tak je otázkou na kolik transatlantická vazba má šanci zůstat klíčovou bezpečnostní zárukou pro evropské státy, zejména pro země menší jako je Česká republika. Otázkou také je, jakou roli bude hrát v budoucnosti NATO poté, co proběhne stažení z Afghánistánu a následná reflexe tohoto konfliktu, přičemž se už předem můžeme domnívat, že ta reflexe bude velice kritická. Naplnění cílů, které byly vyhlášeny ve vztahu k Afghánistánu v maximalistické variantě totiž rozhodně nebylo dosaženo. S tím souvisí také pokračující pokles obranných rozpočtů, zmíněná nerovnováha v příspěvku USA a evropských spojenců do nasaditelných schopností a další problémy, kterým aliance čelí. Tudíž diskuze o tom, co Česká republika má, musí, může dělat ve vztahu k NATO nebo jako člen NATO a jakým způsobem má vytvářet svou vazbu na USA je naprosto zásadní pro naše pochopení toho jak bude do budoucna formována česká bezpečnostní, obranná a zahraniční politika. O těchto tématech budou diskutovat účastníci prvního dnešního panelu, Nikola Hynek, Ondřej Ditrych (oba z Ústavu mezinárodních vztahů), Jan Jireš (ředitel Centra transatlantických vztahů při CEVRO institutu) a Vít Střítecký (Ústav mezinárodních vztahů). Vystupující z ÚMV budou svá vystoupení opírat o příspěvky z časopisu Osteuropa, který je vám k dispozici k nahlédnutí, takže tam najdete rozpracovanější podobu jejich prezentací.

Nikola Hynek: Vzhledem k tomu, že mám vlastně možnost vykopnout tu agendu, volím trochu širší pohled na tuto problematiku. Současně půjde o vědomou provokaci. Doufám tedy, že vyvolá určitou diskusi, čímž se to týká jakési konfigurace rozpoložení a vztahu ČR s českou politickou elitou versus USA. Na druhé straně hodlám se věnovat přesahu EU s USA do multilaterálního formátu. Argument, který bych rád udělal, je určitá vyčerpanost. Budu používat termín české zahraniční a bezpečnostní politiky. Nebudu tedy hovořit v tom klasickém rozdělení, spíše se zaměřím na českou zahraničně- bezpečnostní politiku. Ikdyž to není zcela běžný termín, jasně to popisuje, jakým stylem ČR momentálně vystupuje na této úrovni. Jde o to, že se nacházíme v období, kdy dochází ke strategickému zmatení, které se týká politických elit. Budu se snažit udělat náčrt toho zmatení a takový kognitivní nesoulad, kdy tato elita není schopna do vysoké míry produktivně přemýšlet o zahraničně- bezpečnostní koncepci v oblasti jeho původ. Tento původ má asi dva základní strukturální koncepty. To je určitý posun v americké zahraniční a bezpečnostní politice, což je jedna posun od George Bushe k Baracku Obamovi, ale jedná se také o posun doktrinní z hlediska národní bezpečnostní strategie USA a

strategických priorit, nejen těch stávajících, ale zejména těch budoucích. Konec konců asijské století již bylo zmíněno a úzce s tím souvisí. Česká politická elita úplně neví, o jaké velikosti země se momentálně bavíme, protože zejména za George Bushe byla zvyklá na určitou nadreprezentaci politickou, což bylo jasně dokázáno na těch dílčích tématech protiraketové obrany a vůbec příspěvku v Afghánistánu - provinční rekonstrukční tým a podobně. Šlo o systém, který měl George W. Bush vůči našemu regionu rád a jednalo se tedy o to vytváření koalice ochotných. Barack Obama oproti tady tomu geo- strategického myšlení nesdílel, spíše preferuje strategickou komunikaci s velkými aktéry. V tom globálním kontextu to znamená Rusko a Čína, preference bilaterálních předjednání agend před multilaterálními agendami. Dokonce je to symptomatické z hlediska postupu USA vůči NATO jako takovému, takže USA se rozhoduje unilaterálně a teprve potom nějakým způsobem tyto politiky jsou diskutovány. Jde teda spíše o povrchní multilateralismus, než- li o hlubší institucionální multilateralismus. ČR z toho svým způsobem vypadává, protože jako malý stát prostě nemá úplně místo v koalici ochotných, která byla velmi pružně založená a už de facto nadreprezentovávala malé státy. To jde dobře vidět na rozdílné zahraniční a bezpečnostní politiky Polska a ČR, kdy Polsko se pod Obamou stává regionálním pivotem. Nemyslím si tedy, že by se Obama vyloženě přemístoval směr Asie, jak často bývá tento argument populární v amerických bezpečnostních kruzích. Důležitost vytváření těchto regionálních pivotů jde velmi dobře pozorovat na Polsku z hlediska víceúrovňové orientace, vztahu k Rusku, Německu, USA. Je pragmatičtější založená a konstruktivní i přes neokonzervativní ideologický náboj. Naopak ČR na tuto situaci víceméně rezignuje a dlouho dobu ji popírala. Otevřený dopis Obamovi je jasná známka, kdy sice nešlo o vládní dokument, ale stáli za tím lidé pocházející z ideologicky byrokratické koalice, která má přesah do českého establishmentu a vládní koalice. Tam jde tedy vidět popření reality a neschopnost politické elity se přizpůsobit nové realitě a konstruktivně reagovat na tu situaci jinak, než emocionálním způsobem, což ukázal ten zmíněný dopis. Další ukázkou je odmítnutí monitorovacího centra v rámci protiraketové obrany, což dokazuje nezvládnutí toho konstruktivně produktivního směru a celém bilaterálním vztahu s USA. Tady ten určitý kognitivní nesoulad se samozřejmě projevuje tak, že česká pozice se vyčerpává a lze ji charakterizovat jako politiku neutrálu. Jde o citát nejmenovaného člena vlády. Je velmi symptomatický vůči tomu způsobu myšlení. To znamená omezit inovativní, kreativní strategie, abychom mohli restartovat a nastartovat ten vztah k USA. Na druhé straně tato byrokratická aliance, která určitě má atlantický náboj, je dána do určitého protikladu vůči tomu evropskému projektu, což vždy byl středolevý projekt- battlegroup, krizový management EU. V této oblasti se vladně jedná o výsledek s nulovým součtem, kdy není spíše zájem o evropské struktury. Politická vůle v mnohých aspektech absentuje a konstruktivní příspěvek by mohl být daleko větší, ale bohužel se tak neděje. To mě vede k závěru, že zde máme řadu racionalizačních snah, jak se s tímto kontextem vyrovnat, ale na druhé straně zde máme strukturální kontext, který se týká evropské krize. Toto je problém pro středolevou koalici včetně ČSSD, ikdyž je zde snaha (zelená kniha) se vypořádat konstruktivním způsobem s tou situací. To je vlastně příčina toho strategického zmatení, protože ty kontexty se posunuly a nedávají jasné otázky. Neustále rozdělovat EU a USA už nelze, proto je třeba vymýšlet nové způsoby, jak kultivovat tyto vztahy. Můj momentální názor je takový, že v ČR nevidím prostor pro jakékoliv změny, jelikož jde o politiku neutrálu.

Ondřej Ditrych: Pokusím se o určitou aktualizaci s ohledem na summit NATO v Chicagu, který se uskutečnil v 2. polovině května a na tomto pozadí bych poté rád vznesl několik otázek, které v tomto kontextu považuji za budoucnost české zahraniční politiky. Tento summit v Chicagu potvrdil určitý nastoupený trend, který byl zahájen před dvěma lety v Lisabonu s tím, že NATO by do budoucna mělo omezit své působení mimo tradičně obranný perimetr, což se bezprostředně dotýká i přijatého plánu na ukončení mise v Afghánistánu a její nahrazení novou výcvikovou a podpůrnou operací. Nicméně ten posutpný návrat k teritoriální obraně by neměl být návratem do minulosti, NATO podle verze 3.0 si klade za cíl chránit podle nových technologií obyvatelstvo a kritickou infrastrukturu, jež jsou rozprostřeny na území státu a nikoliv opevnovat jejich hranice proti nositelům tradičních hrozeb. Na pozadí finanční krize a tenčících se obranných rozpočtů většiny členských států - Polsko je jednou z mála výjimek, s účinkem nelineárního poklesu nasaditelných kapacit, stojí Severoatlantická Aliance před dilematem jak cíl strategické koncepce a potažmo

tak prokázat svůj pokračující *raison d'etre*. V Chicagu přijatý obranný balíček je pokusem nastínit, jak toto dilema řešit, zejména internalizací konceptu chytré obrany, jež by se měl odrazit v posílení spolupráce mezi členskými státy, jak při pořízování kapacit a jejich sdílení nebo prostřednictvím posílené národní specializace. Co se týče vývoje, kolik členské státy EU vynakládají na obranu není určitě šťastný, nicméně obranný rozpočet USA tvoří asi 40% všech světových vojenských výdajů, takže to je důležitá kontextualizace. Navíc k tomu Evropská 27 jako jeden celek, tak její obranný rozpočet je třetí největší na světě. Problém nastává, kdy výdaje jsou vynakládány na základě národních ohledů a nikoliv společně, čímž vzniká koordinační problém. Příkladem projektu chytré obrany, které byly v Chicagu zmíněny, je iniciálně zprovozněná protiraketová obrana, program průzkumu pozemních cílů. V tom prvním pilíři je mimo jiné také program MATC výcvikového centra v Pardubicích. ČR se v tomto ohledu klonila spíše k regionalistům, kteří zdůraznili nutnost potvrdit alianční rozměr kolektivní obrany. Můžeme pokračování tady toho trendu přivítat, na druhé straně s probíhajícími procesy v NATO pro ni vyvstává několik otázek. První otázkou je, jakým způsobem se bude podílet na stabilizačních aktivitách NATO v Afghánistánu po roce 2014 se zahájením transformační dekády a za druhé účast na financování afghánských národních bezpečnostních sil. Zahraniční pomoc, která v tuto chvíli proudí do Afghánistánu tvoří přibližně 15,7 miliardy USD ročně, což je přibližně stejně jako oficiální HDP Afghánistánu. Velká část těchto peněz v Afghánistánu nekončí, ale zase prostřednictvím kontraktů tuto zemi opouští. To znamená, že pokud poklesne zájem donorů o Afghánistán po roce 2014, nemusí se nutně projevit zásadně negativně. Nicméně ekonomický růst Afghánistánu přes poměrně velké nerostné bohatství a výhodnou polohu v srdci Eurasie bude podle propočtů Světové banky velmi pomalý. Může tedy vzniknout jakási fiskální propast, kterou se částečně budou snažit zalepit tito donoři. Dohodli se na tom před několika dny v Tokiu. Nicméně Afghánská vláda nebude schopna platit své bezpečnostní síly. Náklady, které jsou momentálně vyčísleny na 4,1 miliardy USD. Tuto částku by měla platit Severoatlantická aliance nebo by to měl být ten příspěvek. Samozřejmě se počítá s tím, že velkou část z této částky pokryje USA, ikdyž by ocenili, kdyby alespon přes 1 miliardu dali i jiní partneři. Další otázkou je, jak může na tranziční plán dopadnout vývoj podle černějších scénářů bezpečnostního prostředí v zemi a to jako celku, tak v oblasti působení armády ČR. Tedka v té poslední vlně násilí došlo k výbuchu v provincii Logar, kde padli za obět 4 američtí vojáci podle zdroje Reuters. Ta očekávání se tedy snižují např. ve Washingtonských kruzích, ale z politických důvodů je v zájmu všech zemí Severoatlantické aliance z Afghánistánu co nejdříve odejít, ikdyž nejde až tak zcela o reálné východisko, především v tom klíčovém roce 2014, kdy se tam také uskuteční prezidentské volby. Třetí otázka, která možná není až tak zásadní, nicméně jde o téma, které je pro českou zahraniční politiku dlouhodobě významné je, jak přistupovat k otázce rozšiřování NATO. Jedná se tak v době, kdy aliance má problémy nalézt společnou řeč, zejména v otázce budoucího členství Gruzie. Gruzie aspirující na členství se zeměmi západního Balkánu, se od Bukureštské deklarace k NATO zvláště nepřiblížila. To další téma je poněkud kontroverznější a zní, jak by ČR mohla přispět k nalezení konsenzu stále chybějícího i přes v Chicagu uzavřeném deterrence defence posture review o budoucnosti nasazení amerických taktických jaderných zbraní v Evropě. Věřím, že je potřeba tuto debatu otevřít v tom ohledu, co by mohla ČR ztratit v případě stažení těchto zbraní Severoatlantické aliance nebo co může získat. Je možné, že deterenční potenciál těchto zbraní je zpochybňován, ikdyž neslouží k zajištění pouze interní koheze členů aliance, což je role kterou by měla plnit protiraketová obrana a existují alternativní modely k zajištění jaderného odstrašení např. východoasijský model rozmístitelnosti, narozdíl od rozmístění. Samozřejmě velmi důležitou politickou otázkou v této souvislosti je dosažení dohody s Ruskem. Hovoří se o možné reciprocitě, což je scénář, který v současné době není příliš pravděpodobný a to jednak z důvodu, že těch taktických jaderných zbraní ve východní Evropě při hranicích NATO je rozmístěno daleko více, než zbraní Severoatlantické aliance. Tyto zbraně mají velmi důležitou roli v ruské strategické doktríně. Nabízí se možnost nějaké dílčí dohody a samozřejmě i unilaterálního stažení těchto zbraní, což je v určitém smyslu riziko a země střední a východní Evropy tento krok spíše nepodpoří, protože se obávají, že by Rusko nereagovalo nijak pozitivně, což je možné, nicméně součástí té dohody by mohla být snaha o pootevření dveří k posílení režimu kontroly konvenčních zbraní. To by pro středoevropské země bylo velmi důležité, plus by se při nejmenším přesvědčili zbytek Severoatlantické aliance o tom, že jejich bezpečnostní obavy z Ruské

Federace jsou oprávněné, takže je otázkou, zda ČR a potažmo další střeoevropské země mohou toho tolik ztratit, pokud tyto zbraně jejichž odstrašující potenciál v současné době skutečně je velmi nejistý, budou z Evropy staženy. Poslední otázka je svým způsobem klíčová a to jakým způsobem udržet co nejdéle relevanci v příspěvku ČR k alianční obraně. Těch prostředků je celá řada a to např. zajištění účinného vynakládání rozpočtových prostředků na obranu prostřednictvím Smart Spending, včetně akvizičního procesu, kde ČR má velké rezervy - interoperabilitou kapacit, vyšší specializací při zajištění záruk, že kapacity které by tímto obětovala by k nim měla i nadále přístup a účastí na projektech chytré obrany, zejména v rámci Visegrádské skupiny. Jak ukazuje příklad severských států, ten regionální kontext pro projekty chytré obrany se jeví jako velmi příznivý. Pan generál již zmínil některé problémy, které jsou s těmito multinárodními a národními projekty spojeny, určitá stereotypní preference národních řešení, akviziční cykly, protekcionismus obranných odvětví. Mise aliance se tedy budou spíše týkat ochotných států, nikoliv všech, plus zvýšené výdaje na tyto multilaterální projekty. Myslím si, že řada z těchto problémů může být odstraněna, když bude vytvořena dostatečná politická vůle a bude existovat sdílená bezpečnostní identita ve střední Evropě, respektive zemích Visegrádu. Bezpečnost není objektivní kategorie, je to otázka výsostně politická, co se za bezpečnostní téma považovat bude či nikoliv. Bezpečnostní rizika mohou být ve střední Evropě momentálně vnímána podobně. Proto bezpečnostní identita je nejspíše provořadá, aby některé z právních a technických problémů mohly být vyřešeny.

Jan Jireš: Toto téma, tzn. perspektivy vztahu mezi ČR a USA, respektive vývoje Severoatlantické aliance od toho transatlantického spojení v následujících letech je samozřejmě téma, které je giganticky široké. Budu se proto snažit být co nejvíce kontroverzní, abych rozvířil možnou debatu na toto téma. V posledních několika letech se ukázalo, jaké byly skutečné motivy pro členství ČR v Severoatlantické alianci, jaké ČR měla důvody stát se členem této aliance v 90. letech. Mám pocit, že když sledujeme českou obrannou politiku, vývoj výdajů na obranu, ten český bezpečnostní diskurz, tak se mi to jeví tak, že se vlastně ukázalo, že tím primárním motivem, proč ČR usilovala o členství v NATO byla snaha potvrdit si naši západní identitu. To bylo tím dominantním motivem, nikoliv autentický pocit ohrožení nebo nějaká racionální úvaha o tom, kam se bude vyvíjet evropské bezpečnostní prostředí a že potřebujeme alianci jako hmatatelnou pojistku k bezpečnosti do budoucna. Členství v západních multilaterálních organizacích bude takovou nálepkou, která nám zajistí akceptaci ze strany našich západních sousedů a partnerů. Ve chvíli, kdy se dokázalo, že pouhé členství se stalo nedostatečným, tak vlastně ztrácíme zájem o působení např. v Severoatlantické alianci. Když se podíváte na průzkumy veřejného mínění, tak dlouhodobě tam najdete poměrně slušnou podporu české veřejnosti vůči NATO, zhruba nějakých 60%. Veřejnosti pravděpodobně vnímá, že podobné členství sebou nese určitou dávku prestiže, která nám může dopomoci k tomu, abychom se mohli vymezovat vůči zemím, které leží dále na východě. Česká veřejnost se stává skeptičtější, co se týče hmatatelného příspěvku vůči těmto organizacím, čímž ta podpora rapidně klesá. Když tedy dojde na lámání chleba a máme se projevit jako aktivní členové aliance, tak ta podpora aliance se ztrácí. Vede mě to zpátky k motivům, které vedly ČR ke vstupu do NATO a že se jednalo spíše o emotivní důvody, než li racionální. Pokud se bavíme o současných posunech v americké zahraniční politice, jak v Evropě, tak konkrétně ve střední Evropě a spekulujeme, jaký to bude mít dopad na naši bezpečnost, jestli nás to ohrožuje ten americký pivot do Asie nebo jestli nás to neohrožuje, tak diskuze je taková, že je třeba dát dohromady naši představu existujících nebo perspektivních hrozeb a rizik vůči naší bezpečnosti a teprve na základě této definice a nějakého sdíleného povědomí, konsenzu společenského i politického, poté se dá říci, zda to relativní oslabování americké přítomnosti v Evropě a přesun pozornosti do Asijsko-pacifického regionu je zásadním problémem pro naši bezpečnost. Je třeba vytknout, že v poslední době jsme zasaženi jakousi obcesí těmi tradičními hrozbami vnějšího původu tzn. Rusko, ale také mezinárodní terorismus vstoupil do toho střeoevropského diskurzu v posledních 10 letech. Nezabýváme se dostatečně vnitřními zranitelnostmi, respektive riziky, které jsou způsobené našim vlastním přičiněním. V tomto ohledu je naše politická a společenská sféra je méně připravený takovou diskusí vést, spíše se zabýváme stereotypním, standardním, nekontroverzním diskusím o tradičních vnějších hrozbách. Zařadil bych tam třeba strukturu našeho energetického sektoru a pokud bych měl být konkrétní, tak fakt, že ČEZ v posledních

několika letech poskytl zakázky ve výši několika desítek miliard korun neprůhledným společnostem s neznámými majiteli, kteří jsou přes prostředníky registrováni na Kypru a v jiných daňových rájích, že toto je bezpečnostní riziko, které je mnohem vyšší, než jestli nějaký ruský generál na nějaké tiskové konferenci řekne to nebo ono. Těmito zranitelnostmi se v tom našem bezpečnostním diskurzu příliš nezabýváme. Je třeba nehledat třísku v cizím oku a přitom být v situaci, kdy máme trám v našem vlastním oku. Toto téma není pouze úzce spojené s ČR, ale týká se většiny střední Evropy. Třeba takové pobaltské státy vydávají na obranu pouze 1% HDP a neustále upozorňují na Rusko jako největší hrozbu. Ale pokud se vrátím k americké zahraniční politice a jejich posunům, může se na to dívat z perspektivy velkých strategií, což je takový analytický rámec, který se v politické debatě často používá. Pokud se odstraní nějaké dva extrémní, izolacionismus a budování amerického impéria, tak zbydou dvě relevantní velké strategie, mezi kterými se vyvíjí vztah USA k Evropě. První je tedy americká vojenská přítomnost přímo tedy v okrajových oblastech Euroasie, především v Evropě. Jedná se tedy o to, co zde již bylo v zásadě od roku 1945. Druhá strategie se týká možnosti, kdy by USA nebylo přítomno v rizikových regionech např. Evropa, trvale a fyzicky, ale šlo by o pozorování z povzdálí. Až v případě hrozby by USA intervenovala k úspěchu zachování statu qua, nastolení stability. Jde tedy o určitý pohyb mezi těmito dvěma strategiemi. Je důležité vyhodnotit, zda to sebou určité rizika, že americká zahraniční politika přistoupila k takové změně. Domnívám se, že na tom samo o sobě nic špatného není, protože pokud by se cokoliv přihodilo, dojde k opětovnému zvýšení amerických vojsk na evropské půdě. Aby tento mechanismus fungoval, je potřeba udržovat určité předpoklady, aby to v případě nouze takto zafungovalo. Musíme udržovat a rozvíjet vojenskou infrastrukturu aliance v Evropě tak, abychom nedopustili, že role USA v Evropě ještě dále poklesla. Nesmí být dopustěno, aby Evropané alianci a transatlantickou bezpečnost vlastním přičiněním zdiskreditovali. Za druhé se musí udržovat kulturní nebo společenská infrastruktura na obou březích atlantiku. Jak v USA, tak v Evropě bychom měli trvale usilovat o to, aby zůstalo a dále se rozvíjelo nějaké povědomí o společných globálních bezpečnostně-politických zájmech, které existují a budou přetrvávat do budoucna. Musíme udržovat myšlenkový a kulturní potenciál, proto Evropané a Středoevropané musí být aktivnější v americké politické a veřejné debatě o zahraniční a bezpečnostní politice. Toto platí zejména pro střední Evropu, protože v posledních 20 letech jsme byli zvyklí, že my jsme přijímali americké instituce u nás - příchod amerických think-tanků, placení výměnných studentů. Tentokrát my se budeme muset snažit, abychom formovali americké veřejné mínění a americkou kulturně-společenskou infrastrukturu, aby transatlantická vazba přetrvala a případně off-shore balancing. Jen taková myšlenka nakonec, jak my tady máme informační centrum o NATO, možná by nebylo na škodu otevřít něco podobného ve Spojených Státech.

Vít Střítecký: Rád bych přidal pár postřehů ohledně nejnovějšího vývoje v Evropské Unii a co by mohl pro ČR, případně střední Evropu, znamenat. Nacházíme se v relativně komplikovaném období, když se podíváme na stav evropské spolupráce. Mimo neustále se omíjejících bezpečnostních aspektů, stojí za zmínku i pohled bezpečnostní na danou problematiku. EU prochází další etapou, jak už tomu bylo několikrát, určitého radikálního dosebezahledění, které se může ukázat jako velmi kontraproduktivní v nějakém středně dobém horizontu. V kontextu doby po studené válce může nastat krize důvěry mezi evropskými partnery. Toto je poněkud unikátní, protože během různých krizí se argumentovalo, že bipolární soupeření vyžaduje určité jednotné sjednocení. Po konci studené války k podobné krizi ještě nedošlo, ikdyž některé znaky se dali zpozorovat ve slavné transatlantické roztržce. Do tady toho EU vstupuje v době výzev, ať už jde o rekonfiguraci na globální úrovni, potenciální nestabilita v evropském okolí, hrozba proliferace zbraní hromadného ničení, nástup nových zemí nebo novější procesy Severoatlantické aliance. Finálním bodem, který bych rád zmínil je nástup nových technologií a s nimi spojené nové hrozby. V současnosti čelíme novému typu hrozeb ve smyslu útoku na kritickou infrastrukturu, případně nejrůznějších kybernetických útoků a jsme mnohem dále než běžný veřejný diskurz vůbec reflektuje. Nemluvíme tedy pouze o notoricky známém útoku na Estonsko, ale také o útocích na některá americká města, kde byly zneužity informace, které šly přes ty tzv. chytré sítě. Je to agenda, která je velmi živá a ve smyslu EU jde o určitý drive, který posiluje složku vnitřní bezpečnosti související s ekonomickým a politickým stavem evropských zemí. Je mnohem

snadnější pro politiky přesvědčit domácí obyvatelstvo, že investovat do vnitřní bezpečnosti je důležitější, než vést podobnou debatu o investicích do zahraničních misí. Tyto investice samozřejmě mají značnou přidanou hodnotu - jsou napojené na výzkum a podobně. Pokud se podíváme na současný stav evropské bezpečnostní politiky, tak je přínosem, že se nedíváme na bezpečnostní politiku jako duální systém, at už institucí nebo kapacit, které jsou v principu zbytečné. Také jsme se dostali za debatu o substitutu Severoatlantické aliance. Tyto debaty byly od určité doby zásadně neproduktivní. Přesto se mi zdá, že některé momenty stejně zůstaly. Jedním z momentů je postupně vžití dělení rolí mezi EU a Severoatlantickou aliancí v tom smyslu, že EU bude mít hlavní roli v oblasti konfliktního managementu na rozdíl od NATO, který se stane hlavním aktérem v tradiční defence. Toto dělení, které se v rétorické nebo diskurzní debatě často objevuje, se také vyvinul na základě špatného přechodu situace, kdy ČR začala solidně reflektovat evropskou politiku, tak se dost zabývala otázkou misí - kam by měli čeští vojáci jezdit a jak tato místa vybírat. Touto otázkou je potřeba se zabývat, ale dle mého názoru tvoří jen marginální část současné evropské bezpečnostní politiky. Je třeba toto téma vnímat na bázi kapacity schopnosti efektivněji společně vybudovat potřebné bezpečnostní složky. Evropa by tímto krokem měla být bezpečnostně konkurence schopná i v kontextu poměrně značných škrtů. Evropa prochází dvěma zajímavými procesy. Tím prvním byla snaha vedena především Evropskou komisí o liberalizaci obranného trhu, což zafungovalo v mnoha jiných oblastech evropské integrace a stojí za značnou částí vývoje evropského společenství a EU. Přes tuto liberalizaci bychom měli být schopni přijít s efektivnější politikou. To znamená, že by se sjednotila ta politická stanoviska na průmyslovém či technologickém základě. Ten liberalizační swing došel bezprecedentně daleko s ohledem na minulé pokusy. Co teď můžeme vidět na poli evropské obrany je projekt regionalizace. Ten byl ve svém počátku často vnímám negativně, jako určitá parcelizace té evropské bezpečnostní politiky. Šlo o reakci na to, že ten všeobecný konsenzus nenastává a politická dohoda není možná. Jsem spíše optimistou v tom směru, protože se domnívám, že tato regionalizační snaha může být pouze jinou odpovědí na to částečné selhání té liberalizace a to v tom smyslu, že určitě jde o nástroj celoevropský. Záleží, jak se na ty jednotlivé regionální iniciativy budou další země dále nabalovat. Je třeba začít od minimálních kapacit a rozvíjet je do složitějších systémů. Zdá se, že Výmarská skupina vykročila správnou nohou, ikdyž to se teprve uvidí, jak se dále tyto snahy rozvinou. Z toho také plyne poučení pro ČR a to jak tuto situace lépe a produktivněji přehodnotit. Měla by se snažit zachytit určité dynamiky, které se v tomto kontextu dějí a zapojit se do určitých regionálních struktur i nad rámec Visegrádu, který je zatížený celou řadou problémů. V tomto ohledu bych souhlasil s předsedou Senátu, že pokud se nic nestane za polského předsednictví, tak pak už se situace nezlepší. Nerad bych tvrdil, zda jsem pesimistou či optimistou, ale v kontextu širší agendy si dokážu představit, že ČR může najít celou řadu partnerů.

Dotaz Milana Štěcha: Tady několikrát zaznělo, že politické elity nereagují adekvátně a podobně. Proto by mě zajímalo, zda li je adekvátní mluvit pouze o politických elitách, protože já se osobně domnívám, že ten společenský tón spíše udávají ekonomické elity. Mezi ně patří lidé a skupiny, kteří ovládají finanční i národní finanční toky a oni se často domnívají, že bezpečnost je možné si koupit - jak vnitřní, tak globální, kde rozhoduje individuální vlastnění zdrojů. Proto mám obavu, že jde o skryté pokračování v bezpečnostní politice, skryté odbourávání úlohy státu, což se částečně podařilo v té sociální části. Teď už jde i vidět, že výdaje na bezpečnost vnější i vnitřní jsou poměrně velké a pokud se toto odbourá, tak zůstane více soukromých individuálních zdrojů, kdy tyto určití lidé tyto zdroje použijí pro svou vlastní individuální bezpečnost. Tato sobeckost dorostla i do oblasti bezpečnosti a může proto být velmi nebezpečná. Pokud se podíváme na státy, které mají největší ekonomický úspěch, pak jde o ty, kteří využívají model jakéhosi státního kapitalismu - od Latinské Ameriky až po jihovýchodní Asii. Je tedy jasné, že tento model je nejvíce ekonomicky dynamický.

Reakce Nikolý Hynka: Ten bod o privatizaci bezpečnosti a pokračující až globálně založené privatizaci je jednoznačně platný, protože samozřejmě ten neoliberální institucionální příklon je vidět a je odvislý od širšího společenského řádu. Není náhodou, že tak jak se privatizují statky na domácí scéně, tak se děje i ve složkách bezpečnostních. Co se týče procesu, který běží a českou politickou elitou, tak podle mého názoru zde ještě

neexistuje přímé spojení. Myslím si, že ty důvody krize lid, která zde je, jsou bytostně politické důvody, respektive socio-politického rázu. Je tak učiněno z důvodu, že i mediální diskurz týkající se mediální politiky, kmotří a všechna tato témata, prorůstání ekonomického kapitálu a politické sféry, nevnímám jako důvod, proč české elity nejsou schopny produktivně reagovat na tu určitou rekonfiguraci, která zde je. Ty důvody se dají hledat spíše ve společenské oblasti. Veškeré průzkumy veřejného mínění opakovaně ukazují, že lidé nemají zájem o zahraničně- bezpečnostní témata. Lidé jsou spíše interesováni v konzumu, supermarketech a spousta podružných až bulvárních záležitostí. Afghánistán je skvělou ukázkou, když se podíváte na povědomí veřejnosti, že ČR je nějakým způsobem reprezentována v této zemi, tak to jasně ukazuje ten určitý nezáměr. Ale pokud se podíváte v komparativní perspektivě, tak nejde o nic, co by vybočovalo celkovému trendu. Ten nezáměr je všeobecnějšího charakteru.

Reakce Jana Jireše: Má poznámka se týká celkového způsobu vládnutí kvality *governance* v ČR. Souhlasím s panem předsedou, že tu politickou sféru bych neodděloval od zbytku společnosti. Pokud si stěžujeme na nekompetenci našich politických elit, tak je to pouze projevem nekompetence naší společnosti. Každý si tak můžeme šáhnout do svědomí, když se porovnáme s naším pomyslným protějškem ve Spojených Státech nebo v Německu, zda jsme stejně vzdělaní nebo výkonní. Předpokládám, že pokud budeme upřímní, tak většinou ta odpověď bude ne. Nechci, aby to znělo příliš defetisticky, ale jsme společností, která je na určitém stupni rozvoje a má určitý *background*. Nacházíme se v nějakém geografickém prostoru, kdy naše společnost pravděpodobně bude hůře spravovaná, než společnosti na západ od nás. Na druhou stranu na tom budeme lépe zase, než společnosti směr východ. Jsem si vědom rizika, že pokud si toto řekneme, můžeme ztratit vůli ty určité nedostatky odstranovat a zlepšovat se. Jde o realistickou reflexi naší pozice a můžeme aspirovat na to, abychom byli stejně dobře řízeni jako společnost řecká. To by byl takový vrchol našich ambicí.

Reakce Víta Stříteckého: Bytostně sice nesouhlasím tady s tím, co zde zaznělo od pana Jireše, ale rád bych se vrátil k originální otázce, protože zachytila velmi významný trend, který v mezinárodních vztazích můžeme sledovat. Na druhou stranu mám pocit, že jsme se dotkli témat, kdy eroze státní kontroly nad formulací politiky není ještě tak patrná a už vůbec není patrná v tom malém českém kontextu. Velké firmy se bez určité politické podpory ztrácejí na evropské úrovni, pokud nevedou nějakou solidní komunikaci s politickou reprezentací.

Dotaz č. 2: Bylo zde zmíněno, že Rusko bývá často využíváno jako hrozba. Jsem názoru, že se jedná spíše o hrozbu amorfní, než li reálnou. Jak se blíží stahování vojáků z Afghánistánu, zajímala by mě spolupráce a vztah mezi Ruskem a NATO. V poslední době bývá často vnímána prizmatem Afghánistánu a té severní cesty. Jaký je váš názor, že tato spolupráce může probíhat poté, co přijdeme o Afghánistán, který je takovým pragmatickým důvodem pro spolupráci. Do jaké míry je třeba navázat styky s Ruskem s ohledem na smlouvu konvenčních zbraní, aby se posílila spolupráce mezi Ruskem a NATO, potažmo Ruskem a střední Evropou.

Reakce Ondřeje Ditrycha: Nepochybně vidím potenciál ve vztazích NATO a Rusko, ikdyž zde jsou jasná konfliktní témata. Může se tak stát například v otázce protiraketové obrany Severoatlantické aliance, kde se jednání moc neposunují, ale je možné, že s dalšími fázemi dojde ještě k otevřenějšímu konfliktu. Vidím potenciál v propojení témat, které se týkají jaderných taktických zbraní a režim konvenčních zbraní v Evropě. Pokud by se něco podobného podařilo, věřím, že by to středoevropské a české bezpečnosti spíše prospělo. Je v našem zájmu o těchto tématech diskutovat a zjistit, zda by to bylo vůbec realistické.

Reakce Jana Jireše: Politika resetu, se kterou přišel prezident Obama v roce 2009, přispěla k odblokování komunikace mezi západem a Ruskem. Určitě nejsem ten, kdo by tuto politiku snad zesměšňoval. Ta očekávání, jak tomu obvykle bývá, byla určitě větší, než jak se to tomu podařilo uvést do praxe. Ale to bývá velmi časté u zahraničně- politických iniciativ. Tato politika tedy přinesla něco v tom, že zmizela křeč. Ted' je otázkou, zda toto nezačíná znova narůstat v důledku několika faktorů - návratu Putina do funkce prezidenta,

loňské potlačování demonstrací, krach alianční spolupráce s Ruskem v oblasti protiraketové obrany. Je otázkou, zda tato křeč nebyla přítomna již předtím, než Obama přišel s resetem. Jinak tato politika vrcholila na Lisabonském summitu aliance v listopadu 2010. Můžeme si vzpomenout na ta bombastická mediální vystoupení, že začíná nová éra v aliančních vztazích s Ruskem. Ta společná vystoupení Medvěděva a aliančních představitelů k protiraketové obraně, které v zásadě hned další den byly negovány, že Medvěděv vystoupil a prohlásil, že projekt protiraketové obrany dle představ aliance je nepřijatelný pro Rusko, což se naplno projevilo během uplynulého roku a půl. Vzhledem ke stažení vojáků v Afghánistánu, aliance ztratí potřebu pobízet se Rusku, čímž se do jisté míry tyto styky zhorší, protože na straně aliance a západu nebudou takové pobídky k tomu, aby se vztahy s Ruskem udržovaly za každou cenu na dobré úrovni. Tyto diskuse často narážejí na institucionální problém západu, kdy zde máme EU a NATO jako dva celky a poté jednotlivé členské státy a jejich národní politiky. Proto někdy může být obtížné hodnotit tyto vztahy, protože v otázce energetiky takové Německo či Itálie mají s Ruskem výborné vztahy a budou tak jistě mít i do budoucna. Na druhou stranu s ohledem na jiné téma může být ten závěr jiný. Je těžké tedy hodnotit celkové vztahy s Ruskem, spíše se jedná o dílčí tematické oblasti.

Dotaz č. 3: Má otázka směřuje na kolegu Hynka a to, co dělat v rámci našich vztahů s USA? Vy jste tady provedl takovou rekonstrukci mýtu, kterou buduje český establishment, že už nejsme tou nadreprezentovanou zemí a že bychom se tedy s tím měli nějakým způsobem vyrovnat, tak tedy jak. Pokud přistoupíme na tezi, že Obama si vždy hledá jednoho pívota v regionu, tak už ho tedy má a jak se má na toto česká zahraniční politika zachovat.

Reakce Nikoly Hynka: Jde o výbornou otázku a sám jste si víceméně nastínil limity té odpovědi, protože se jedná o dvě věci. Jako člověk, který holduje koncepci pívota v regionu, tak si myslím, že určitý limit česko-americké spolupráce je mechanicky dán polskou pozicí. Toto do určité míry vyčerpává příklon k nějaké aktivnější spolupráci. To je tedy jeden limit, mechanistická role Polska, které svou pozici pívota drží a plní velmi dobře. Co se týče protiraketové obrany, což je další mýtus, tak jde o mrtvý pilíř. Ale jde spíše o částečné znovuzrození toho pilíře v rámci adaptivního přístupu. Na jedné straně je spolupráce mezi Polskem a USA určitým limitem té české, protože ta sociálně- politická i sociální role je ve zcela jiné kategorii, než ta česká. Ale současně pro ČR je polská zkušenost velmi důležitá, protože pokud se podíváte na začátek prezidenství Obamy, tak by málokdo tipoval takový produktivní nástup Polska a takový relativně rychlý úpadek české pozice, kdy Polsko bylo problematická země. Je to určitý limit, ale zároveň šance pro nastavení nových témat - např. ta, která byla již odmítnuta (monitorovací centrum). Co je špatného na tom tady něco podobného mít a zejména by mě zajímala ta politická legitimace toho odmítnutí. Jedna věc je technická, kdy zazníval argument, že jde o záležitost duplicitní, nejde o nic nezbytného z hlediska vojensko- technického. Na druhou stranu, vyslat jako juniorní partner USA takový de facto diplomatický políček tomu hegemonovi, na kterém závisí naše bezpečnost a takhle to odmítnout, určitě není produktivní cesta, jak tyto debaty vést. Konec konců s kolegou Ditrychem jsme nedávno pořádali seminář o možnostech spolupráce na ÚMV, kde byli lidé z celé řady odborů MZV a MO a má interpretace toho výsledku je taková, že se více méně nenašlo žádné téma. Já si nemyslím, že je to nemožné, ale ta polská role to určitě ztěžuje. Přes to všechno je ale důležité zejména to, že česká elita a byrokratická elita by se snažila o to, aby našla určité styčné plochy. Ve vojenském ohledu je to jiná debata, ale v oblasti bezpečnostně- zahraničním a příklonu, jaké by mohly vůbec být formy spolupráce, tam to selhává. Minimálně určitá míra snahy by bylo něčím, co by se v alianční spolupráci cenilo.

Dotaz č. 4: Vy jste zmiňoval témata jako zahraniční politika, politické elity ve vleku ekonomických elit, bezpečnost, bezpečnost si koupíme, je to tak, není to tak. Já si myslím, že tu svou otázku směřujete k tomu, o čem se teď' v tomto státe diskutuje. Já si myslím, že toto momentální chápání politiky. Bud' je to starost o polis v tom řeckém slova smyslu, starost o veřejné blaho. V tomto smyslu by se dal postavit primát politiky versus partikulární zájmy konkrétních lidí a skupin na úkor veřejného blaha. Pokud jde o bezpečnost, tak diskutujeme o otázce, jakou částku vynaložíme na obranu či policii. Ale pokud bychom to dovedli do

důsledku, tak bychom to zrušili, protože jde o neproduktivní povolání z pohledu bussinesu. Tato odvětví totiž negenerují žádné zisky. Toto ale není žádná firma, jde o filozofické pojetí smlouvy lidí, kteří tvoří stát. Armáda a policie tedy pouze plní služby ve prospěch veřejného blaha. Toto mě vede k otázce, nezájem veřejnosti o politiku, dominance ekonomických témat a boj politického primátu versus egoistické zájmy určitých lidí, neděje se tak z toho důvodu, že se nacházíme ve fázi, kdy politické strany se dostaly pod tlak ekonomických zájmů a podnikatelských skupin, které vidí svět vidí primárně ziskem? Tyto skupiny vidí národní bezpečnost v tom americkém smyslu, kdy tady tomu nerozumí? Protože já nevidím, že by docházelo od chodu bezpečnosti k neochotě investovat do bezpečnosti. Problémem spíše je, jak správně alokovat, kde být či nebýt v reakci na to, jak se svět mění. Podobnou neochotu ale nejde vidět ani v Japonsku či v Číně, kde je sice jiný režim a ty zdroje se alokují snadněji.

Reakce Milana Štěcha: Já jsem předvedčený o tom, že finanční zájmy, zisk a profit jsou v naší společnosti více, než li tomu tak je na západ od nás nebo směrem na jih a zejména na sever. V těchto regionech se tomu děje tak, že tyto věci jsou nadřazeny tomu, co by měl garantovat stát. Úloha státu je u nás brutálně snižovaná a samozřejmě tomu přispívá i politická elita, protože tato elita často zapomíná, že ten mandát pochází od jednotlivých občanů, ale ne od těchto finančních skupin, které se na některých z kampaní podílí a toto vede k nebezpečí. Neděje se tak pouze u nás, ale i kdekoli jinde, kde nerozhodují výsledky, ale spíše jejich jednání a chování na základě peněz. Tyto rizika jednoduše existují a bohužel se tak vyskytuje i ve státech podobného mentality či podobného historického vývoje, než-li ve státech severských. Máte pravdu, že tomu tak přispívají i strany, ale dle mého názoru tomu tak začalo divokou privatizací. Některé strany se etablovaly s tím, že některé z nich se silným ekonomickým zázemím, jiné živořily a pak tyto strany mají rovnocenně soupeřit v politické soutěži. Nejspíše se tato situace nenapraví, ale proto je důležité, aby se se všemi demokratickými smýšlejícími politiky dalo v naší zemi prostor tomu, aby začal určitý ozdravný proces a nebyl zastaven. Věřím, že naše společnost není nějak zkažená a že se tu nachází spousta lidí bez politických rozdílů, kteří uznávají principy parlamentní demokracie a rovné politické soutěže. Zapomíná se ale na jednu důležitou věc a to jsou média, která jsou dnes zprivatizována závislejší na počet inzerentů. Oni poté rozhodují, kdo v médiích bude prezentován. Můžete si povšimnout, že se tam často objevují politici, kteří jsou spojení s velkými finančními toky. Ti, kteří sem nepatří, se do médií vůbec nedostanou. Jejich názory nejsou vůbec prezentovány. To je ještě jedno úskalí, které bude ztěžovat ten ozdravný proces. Ale mám obavu, že zde ještě bude velká překážka. Potom se vliv voličů ztrácí a nemají ten efekt, který by měli mít, v tom bych určitě souhlasil.

Reakce Nikoly Hynka: V politické vědě je ta kartelizace stran je do určité míry dána občanským nezájmem o politický proces. Myslím, že je důležité tuto věc dokontextualizovat touto skutečností. To znamená, že prohlubující se demokratický deficit a zvyšující se nezájem občanů o politický proces jednoznačně souvisí s kartelizací politických stran. Nemyslím si, že by šlo o příčinu, spíše důsledek. Váš návrat k řeckému poli je velmi remiscetní k celému procesu. Neromantizoval a ani bych nefantazíroval o americké zkušenosti, protože ty partikularistické zájmy domácí americké debaty, paralýzy kongresu a další věci, jsou diametrálně odlišné v rámci velikosti a geografického zájmu. Nerad bych to tedy srovnával. Nemyslím si také, že stav americké unie z hlediska demokratického deficitu v rámci kartelizace je menší, než je ten v ČR. Naopak si dovoluji tvrdit, že je ještě významnější a že jde o jeden ze zdrojů z té pokračující kartelizace v politickém procesu.

Dotaz č. 5: Je zajímavé, že ikdyž tato debata začala o různých hrozbách, terorizmu, vztahu USA a Ruska, tak se to pomalu stáčí k tomu, jak upadá role ČR a výhody, které jsme dříve snad i měli, tak se míří směrem k Polsku. Jeden profesor na vysoké škole, že jak jsme byli v 90. letech státem spíše středního významu v mezinárodní politice, tak se stáváme státem s menším významem a stále ten význam upadá. Toto je spojeno ve velké míře s tím, k čemu dnešní debata dospěla. Jak se zmínil zástupce CEVRO institutu, spíše se zabýváme vnějšími hrozbami, které nejsou až tak reálné, než li bychom se měli pozastavit u vnějších hrozeb a to například u toho, jak dochází k odkloňování desítek miliard tajemným sponzorům ČEZu. Proto bych se rád

zeptal pana generála, do jaké míry může být křídlo až idealistických generálů, které by se dokázalo postavit čelem úpadku ČR po roce 90. vzhledem k předraženým nákupům, jež byly nesystematicky prováděny. Vypadá to totiž, že tito generálové vždy měli poslední slovo, ale neměli možnost se silněji vyjádřit. Síla českého státu doma i v zahraničí upadá a to také zejména, že nadnárodní korporace odvádí stamiliony, daň pro nejbohatší není kdo ví jak vysoká a toto zatěžuje občanskou veřejnost.

Reakce generála Petra Pavla: Já už se nechtěl zapojovat do diskuse, protože byla vedena na vysoce akademické a politické úrovni. Řada našich problémů je způsobena nedospělostí a pubertálními komplexy, nedostatkem odpovědnosti a hodnot. S kolegou Jirešem bych nesouhlasil, co se týče vyspělosti našich a amerických průměrných občanů, protože si myslím, že jsme na tom mnohem lépe, co se týče znalostí a celkového vědomí. Naprosto bych souhlasil s tím, že naše společnost je založena na konzumu a bulváru, zatímco v americké se děje to stejně, pokud ne ve větší míře, tak ale má hodnoty. At už si je uvědomuje nebo ne, tak jsou v nich už od malička vychováváni. Bohužel pro nás, po přestávce 40 let, jako bychom snad začínali znovu od píky a procházíme tím divokým obdobím. Dostávám se tak k té otázce. Jsem přesvědčen o tom, že minimálně za posledních 10-15 let, právě naší širokou účastí, at už v mezinárodních štábech nebo díky operacím pod hlavičkou NATO, tak jsme přišli do styku s hodnotami, než vidíme doma. Právě proto, že se řada z těch hodnot vrývá vojákům přímo pod kůži v situaci bojových, tak tam něco po nich při návratu jistě zůstává. Jsem přesvědčen o tom, že armáda je schopná se těmito hodnotami řídit a do budoucna je i rozvíjet. Pokud jde o předražené akvizice, já vám mohu říci, že nás to trápí stejně, jaké kteréhokoliv jiného voliče republiky, ale jako vojáci s tím máme pramálo co dělat. Na jednu stranu to je ale určitě dobře, protože v demokratické společnosti armáda není ta, co rozhoduje, ale ta, co vykonává. My tedy pouze vyplňujeme společenskou objednávku a pokud máme prostor pro určitou diskusi, tak například v případě akvizic to bylo pouze v době, kdy se objednávka tvoří, tak role armády je specifikovat požadavek, o což se armáda snaží. Jak je ale samotný nákup realizován, to my už ovlivnit nemůžeme. Naší úlohou je dávat vojenská doporučení a bud' jsou akceptována nebo nikoliv. Jakmile je přijato politické rozhodnutí, tak my jako vojáci ho pouze vykonáváme. Myslím si, že by se voličům ani politické reprezentaci nelíbilo, kdyby tomu mělo být jinak. Pak už by totiž nešlo o armádu demokratického státu, ale z vůle a to pravděpodobně nikod z nás nechce. Z naší strany se budeme snažit, aby akvizice byly transparentní, naše stanovisko bylo slyšet do té doby, než bude přijato rozhodnutí.

Reakce Milana Štěcha: Mám osobně z polského počínání radost a musím říci, že naši polští partneři na jednáních představitelů parlamentů jsou se slováky nejlepší partneři. Poláci k nám mají velmi dobrý vztah. Pokud se podíváte, na západě Němci, na východě Rusové a na jihu jsme my a Slováci. Mají tedy jedinou možnost a to snažit se o to, aby s námi dobře vycházeli. On se pan premiér Tusk na první pohled nevypadá, ale on je velmý zdatný a solidní partner. Vzbuzuje také důvěru u velkých státníků, mnohokrát byl zmíněný i Obama. Co se týká stavu armády, v současné době není úpadek tak hrozný, že by občané měli k armádě až tak špatný vztah. Záchrané prapory, které byly redukovány, dosti ublížilo stavu armády. To považuji za velkou chybu především s ohledem na povodně a jak velký kredit získali záchranáři, hasiči, ale i vojáci, kteří v ohrožených oblastech odvedli velký kus práce. Jestli reakce paní Parkanové byla taková, že se za 5 let redukovaly tyto prapory na neúměrně nízkou míru, tak to je otřesné. To, co jediné tedy lidé přímo viděli od armády, bylo výrazně zredukováno. Já sám jsem intervenoval u prezidenta republiky jako vrchního velitele, aby tady toto nedovolil. Věřím, že víme jak nastolit znovu pořádek a jak na to jít, ale nesmíme mít dogmata a ideologická cliché, jinak bychom se mohli dostat do období před 30. lety a bylo by to naštěstí. My třeba tady v kuloárech se domluvíme napříč politickým stranama, ale pak nastanou konference a zase je to zablokované. Nevím, zda by se tato situace mohla změnit, ale zatím to pomyslné světlo na konci tunelu nevidím.

Panel II: Střední Evropa a Německo

Daniel Koštoval: Já mám tu čest dnes být s panem generálem jediným ze zástupců české administrativy, což je vždy role trochu složitější, než nezávislých expertů. Rád bych argumentoval to, že 2. polovina dekády 21. století v rámci bezpečnostního by měla být založená na zvýšené regionální spolupráci. K tomu, abychom se podívali na určitou vizi, je třeba jít zpět do 90. let s porovnání situace, ve které se nacházíme dnes. Pokud se podíváme na toto období, konec studené války, Visegrádská skupina byla založená s účelem, aby se tyto země dostaly snáze, rychleji či efektivněji do Severoatlantické skupiny. Dnes můžeme říct, že se získává určitá bezpečnostní dimenze v rámci této skupiny. USA bylo označováno jako mocnost bez konkurence. Schopnost řešit konflikty byla výrazná, bylo to politicky i poměrně snadné a my jsme se na této vlně určitého optimismu vezli a region se snažil prohlubovat spolupráci s USA v rámci Severoatlantické aliance a ten optimismus trochu oslabil ten drive na posilování regionální spolupráce v konečném důsledku. Toto období je pryč. Dnes všichni světoví hráči uznali, že svět se stal multipolárním. Zároveň je to pro západ období ekonomické krize. To znamená limitovaných zdrojů i pokud jde o výdaje na obranu. Je to zároveň svět méně bezpečný, těch výzev je více, jsou více netradiční, ale zároveň jsou ty tradiční a ty se zvětšují - šíření raketových technologií, raketových zbraní. Tento mix parametrů dnes mě vede k tomu, že ta druhá dekáda by měla být dekádou posílené regionální spolupráce v rámci multilaterálních formátů jako je NATO nebo EU z toho důvodu, že musíme čelit větším výzvám, ikdyž máme méně peněz a máme na to i menší manévrovací prostor v tom globálním politickém prostředí. Cesta z toho je vcelku jednoduchá, ale bude potřeba prolomit některé bariéry. Měla by přijít otázka společné obrany vzdušného prostoru, společných akvizic a možná i sjednocování některých služeb pro armádu. Pokud touto cestou nepůjdeme, ocitneme se na okraji relevance v rámci Severoatlantické aliance, ale i globálně. Již dnes Maďarsko i Slovensko mají velké problémy, aby byly schopny udržovat určitý vojenský útvar. My jsme na té hranici, kdy do této propasti také můžeme padat, pokud neuděláme některé změny a nevyhradíme na obranu větší výdaje. Nějakým motorem by mohlo být česko- polské sbližování v rámci Visegrádu. Zároveň bychom měli preformulovat náš postoj k bezpečnostní politice a přeměnit náš přístup k Německu a Rakousku. Tato skupina by měla výrazněji spolupracovat a v rámci EU bychom měli přistoupit ke konkrétním společným projektům. Německo s nejsilnější ekonomikou je i trochu problém z důvodu historického vývoje a jeho inkorporování do systému mezistátních vztahů v Evropě po konci druhé světové války, se vynořuje jako stát přemýšlející primárně v ekonomických dimenzích, ale už tolik nevojensko- politických strategiích a přístupech. Německo tak neslyší na volání, aby se vykládalo více zdrojů na obranu a bezpečnost, čímž by Evropa mohla hrát odpovědnější roli pro řešení bezpečnostních problémů. Dále Rakousko by se mělo více regionálně zapojit do integrace v bezpečnostní oblasti, protože koncept neutrality je už dnes irelevantní. V rámci Visegrádu je třeba natáhnout pomocnou ruku k Rakousku a zapojit jej do otázek týkající se šíření jaderných zbraní, terorismu či kybernetických útoků, aby již nezastávalo takovou pohodlnou roli jako doposud. Pokud ČR chce být tím určitým motorem v rámci tohoto regionu, tak musí být schopna generovat schopnosti, kdy v konečném důsledku se tato možná spolupráce bude odvíjet od toho, co budeme schopni nabídnout.

Yuri Fedorov: I would like to share my views on Russian foreign policy, especially on the policy towards Central and Eastern Europe. At the first panel, the speakers touched in one way or another, directly or indirectly the question which is debated for many, many years. What is Russia? Is it a problem or a solution? Is it a source of threat or a partner? Is it an actual or a potential partner? Let me start by saying that somewhere at the middle of the last decade Moscow policymakers realized that the previous strategic goal to prevent NATO eastward enlargement had failed. And they realized that the membership of Central-Eastern European countries in NATO and in the EU is irreversible and thus they need to develop a new policy tactics. Not strategy, but foreign policy tactics. If I may summarize some goals which Russian political milieu would like to achieve in relationship with Central-Eastern Europe, I would say it may be summarized in a following way. First of all, decoupling of this region from other Europe step by step. Secondly, devaluation of NATO's

and American Security guarantees to the countries of Central-Eastern Europe. Thirdly, geopolitical fragmentation of Central-Eastern Europe. And last but not least, slackening NATO by increasing its own influence in this region.

Before the mid of the last decade Russia tried to increase their influence and to diminish NATO's role and influence in Europe by preventing membership of Central-Eastern European countries and some other countries in NATO. Yet, now it would like to weaken NATO by increasing their influence in this region. I think it is an illusive hope, yet still I think there is something which is behind Russia policy towards the region now. There are some new elements in Russian policy towards the region. Compared to the previous decade, the most recent idea is how to use the current economic and financial crisis in Europe or the global financial problems, how to use it with a view to increase its influence in Europe as a whole and in Central-Eastern Europe in particular. There are also some traditional elements in Russian policy towards the region. It is taking advantage of differences in threat perception between different European countries, between different parts of Europe and between Europe and the United States. Russia also seeks for a new "Jalta agreement" or some kind of new "Jalta accords" in relations with USA and few major European countries presuming in particular to make a deal to exchange Russia's support in Afghanistan for Western acceptance of Russia's increasing influence in Central-Eastern Europe. At the same time, Moscow accuses the V4 countries and the three Baltic states of so-called primitive russophobia. Now I am directly quoting one of the leading Russian policymakers – Sergejev Struzemsky (?) who was responsible for Russian relations with Europe and with the European Union. Moscow insists that this "russophobia" poisons Russian relations with USA and Europe and prevents Russia's cooperation with them in fighting the new threats like terrorism, nuclear proliferation etc. At the same time, Moscow would like to demonstrate that it discusses critical issues related to security of Central-Eastern Europe and the countries of the region not with the countries of the region as such but with the leading Western countries to demonstrate that the countries of the region could not rely upon Western security guarantees and because of this they should be much more responsive to Russia's demands. At the same time, Moscow threatens Europe, NATO and Central-Eastern Europe with a prospect of a new military and political crisis which may happen as Russian diplomats and military people say in case NATO deploys ABM facilities in Poland, Romania and perhaps in some other parts of Europe, especially in the northern seas close to the Russian shores. The last dimension of Russian policy towards the region is so-called reconciliation policy with Central-Eastern European countries. It means that Moscow tries to achieve important political and geopolitical goals by some changes in political rhetoric, in some gestures – important or not, which aimed at diminishing debates about the very difficult problems in history of relationship between the former Soviet Union and the Central-Eastern European countries. But I would like to say that it is not a real reconciliation, because for instance the Kremlin acknowledges Russia's moral, but not legal responsibility for Soviet military intervention in Hungary or Soviet occupation of Czechoslovakia which Mr. Putin said when he visited Hungary and the Czech Republic in 2006. At the same time Moscow flatly refuses Soviet responsibility for imposing Communist drill in Poland, Hungary and Czechoslovakia after the Second World War and reoccupation of the Baltic states in 1944. Also, I think it is really well known among this audience, Moscow uses economic weapon, especially energy weapon in relations with the countries of the region and with the other European countries without a great success I would say. Yet it still tries to use gas export to Europe as an instrument of political pressure. The interesting question which is debated strongly in Europe and in the United States concerns hard security questions in Central-Eastern Europe. Whether Russia presents hard security threat or not? There are different points of views and I would like to give you only some facts which may be interpreted in different ways. First of all, military power is an irrelative category and I can agree that in general context Russia's army now is not able to wage a large war in Europe, because Russian army is in a very bad shape. It is also very well known that Russia is implementing now, with some success, a radical military reform which is aimed at improving of battle efficiency of Russian troops, especially land forces. In framework of this military reform, Moscow established a new so-called United Strategic Command West intended to operations against the Baltic states, Poland, Finland. It is the most powerful district in the Russian army. According to the official Russian figures, it comprises of 40% of

Russian military personnel, 750 tanks, 3 or 4 airborne solid divisions, which means these are highly and definitely offensive forces. There are some statements made by high-ranked Russian military, including the head of Russian generals' staff, who said once: "We have serious problems with the Baltic states after the events in Georgia. The Baltic states, including Poland and the Czech Republic, insisted and insist till now that Russia should be punished for that we have enforced to defend our citizens in Georgia". We have a serious problem. This is said by the head of Russian generals' staff. There are regular Russian military exercises in the southern Baltic in which an imitation of use of technical nuclear weapon is conducted. These military exercises included massive counteroffensive operations. Russia refuses to discuss the problem of tactical nuclear weapons in Europe and quite recently it was announced that Russia deployed 12 the newest missiles called Iskander nearby its western borders. Not in Kaliningrad region which sometimes is mentioned by Russian military and political leaders, but nearby the western borders. Battle range of this missile station nearby Luga in Pskov region covers almost all the Baltic states and the large part of Poland. After it was announced that Mr. Putin would be the next Russian leader, there was a new rise in anti-Western and militant rhetoric in Russian foreign policy statements and in mass media. Intensification of militant tunes in Russia is a sign of a very intensive search of means how to use economic troubles in the West to improve Russian position. Yet, quite recently we can observe a state of uncertainty in Russian policy and Russian foreign policy for a number of reasons: unclear situation in domestic political scenery, rise of opposition and it is not quite clear what the authorities would like to do with this opposition – to crash it or to do some political maneuvering. It is not clear whether Mr. Obama will be reelected and it's one of the most important factors in Russian foreign policy now. It is not clear either how to react on the debates in the American Congress about so-called "Magnitsky law", which directly touches very important interests of Russian elites. These are the sources of uncertainty.

One of the major questions we pose in the context of security in Central and Eastern Europe is: what is Russia? Is it a problem or a solution? Is it a source of threat or a partner? In the middle of the last decade, Moscow policymakers realized that the previous strategic goal to prevent NATO eastward enlargement had failed. They realized also that the membership of Central and Eastern European countries in NATO and in the EU is irreversible and thus they need to develop a new policy tactics. The main goals which Russian political milieus want to achieve in relationship with Central and Eastern Europe may be summarized as follows:

- Gradual decoupling of this region from the rest of Europe
- Devaluation of NATO's and American Security guarantees to the countries of Central and Eastern Europe
- Geopolitical fragmentation of Central and Eastern Europe
- NATO's slackening by increasing Russian influence in this region

Having failed to prevent the Central and Eastern Europe countries from becoming NATO members, Russia tries at least to increase its influence in the region and as a result to weaken NATO itself. This hope however stays an illusive one. For a long time Russia tries to take advantage of the differences in threat perception between different European regions and countries as well as between Europe and the United States. Russia also seeks for a new "Jalta agreement" in relations with USA and a few major European countries presuming in particular to make a deal to exchange Russia's support in Afghanistan for Western acceptance of Russia's increasing influence in Central and Eastern Europe. One can highlight also some new elements in Russian policy towards the region. The most recent idea is to use the current economic crisis with a view to increase its influence in Europe as a whole and in Central and Eastern Europe in particular. So far, Russia limits itself to an aggressive energy policy concerning mainly gas exportation and uses its advantage as an instrument of political pressure. What is more, Russia accuses the Visegrad countries as well as the Baltic states of so-called "primitive russophobia" which allegedly poisons Russian relations with USA and Europe and serves as an excuse for Russia to avoid cooperation with Western countries in struggling with the new threats such as terrorism or nuclear proliferation. Anti-western rhetoric in foreign policy statements and mass media exacerbated after the acknowledgment of Vladimir Putin as a future Russian leader. Intensification of militant

tunes in Russia is a sign of a very intensive search of means of using economic troubles in the West to improve Russian position. Furthermore, we can observe recently a state of uncertainty in Russian policy caused by a number of reasons. First of all, situation in domestic political scenery remains unclear. New opposition movements emerged and it is not clear what the authorities would like to do with it. Are they going to crash the opposition or rather do some political maneuvering? Secondly, there is also the question whether Barack Obama will be reelected, which remains one of the most important factors in Russian foreign policy nowadays. Finally, it is not clear how to react on the debates in the American Congress about so-called "Magnitsky law", which directly touches very important interests of Russian elites. Despite this aggressive rhetoric, Moscow tries to demonstrate willingness to debate security questions concerning Central and Eastern Europe. What is striking is that the Western countries are treated as partners in these discussions and the countries of the region are excluded from them. Despite these attempts of dialogue with the West, Russia threatens NATO and Europe (especially its Central and Eastern parts) with a prospect of a new military and political crisis which may happen if NATO deploys ABM facilities in Poland, Romania and perhaps in some other parts of Europe, especially in the northern seas close to the Russian shores. The question remains whether Russia represents a genuine threat or not. First of all, it must be admitted that nowadays military power is an irrelative category in this context. The Russia's army is not capable of waging a large war in Europe, because of its being in a very bad shape. On the other hand, Russia is implementing, with some success, a radical military reform which aims at improvement of battle efficiency of Russian troops, especially land forces. In framework of this military reform, Moscow established a new so-called United Strategic Command West intended to operations against the Baltic states, Poland and Finland. It is the most powerful district in the Russian army. According to the official Russian figures, it comprises of 40% of Russian military personnel, 750 tanks, 3 or 4 airborne solid divisions. It means that it represent the highly offensive forces. What is more, the Russian military exercises take place regularly in the southern Baltic. During these exercises, an imitation of use of technical nuclear weapon is conducted. It includes also the massive counteroffensive operations. Furthermore, Russia refuses to discuss the problem of tactical nuclear weapons in Europe and quite recently it was announced that Russia deployed 12 the newest missiles called "Iskander" nearby its western borders, but not in Kaliningrad region. Battle range of this missile station situated nearby Luga in Pskov region covers almost the entire surface of the Baltic states and the large part of Poland. Russia also criticized severely the position taken by some countries regarding the conflict in Georgia, especially the Baltic states, Poland and the Czech Republic. The last dimension of Russian policy towards the region is so-called reconciliation policy with Central and Eastern European countries. It means that Moscow tries to achieve important political and geopolitical goals by some changes in political rhetoric which aimed at diminishing debates about the very difficult problems in history of relationship between the former Soviet Union and the Central and Eastern European countries. This alteration cannot be however called a genuine reconciliation. For instance, the Kremlin acknowledges Russia's moral (but not legal) responsibility for Soviet military intervention in Hungary or Soviet occupation of Czechoslovakia. It was expressed during Putin's visit in Hungary and the Czech Republic in 2006. On the other hand, Moscow flatly refuses Soviet responsibility for imposing Communist regimes in Poland, Hungary and Czechoslovakia after the Second World War and reoccupation of the Baltic states in 1944. It means that these gestures remain superficial.

Michal Kořan: V článku, který vyšel v Osteuropa, jsem se snažil podívat na vývoj a dynamiku středoevropské spolupráce, zejména tedy Visegrádské spolupráce. Dělo se tak na půdorysu čtyřech takových výzev, dimenzí globálního a evropského vývoje. Ta první dimenze se týká relativního ústupu zájmu USA o prostor Evropy a konkrétně střední Evropy. Ta druhá dimenze je rostoucí pocit, obav z toho, že se střední Evropa stane periferií Evropy. Znovu se začíná upevňovat taková geopolitická hranice mezi východem a západem. Tou třetí výzvou je současná politická, tak zejména hospodářská a finanční situace v EU. Čtvrtá dimenze je tlak na snižování výdajů na bezpečnost. Snažím se podívat na to, jak tyto čtyři procesy mají dopad na středoevropskou spolupráci. Jak jsme dnes slyšeli od kolegy Hynka, ta středoevropská elita včetně té české není schopna na tyto změny reagovat. Já bych s tím do velké míry souhlasil, nicméně ten můj příspěvek

argumentuje tak, že právě tyto čtyři výzvy přispívají k dostředivosti toho celého regionu. Dochází k fundamentálním úpravám těch zahraničně- bezpečnostních strategií střeoevropských států a to ve směru dostředivém. To znamená, že tam kde za doby George Bushe mladšího ČR a Polsko až bezmyšlenkovitě akceptovali americkou zahraniční politiku, kdy Maďarsko a Slovensko se schovávalo za jakýkoliv evropský mainstream bez vlastní iniciativy či invence, tam zhruba od roku 2009 dochází k radikálnímu přeorientování zahraniční politiky zejména těch třech menších států ve směru regionální spolupráce. Empirickým důkazem může být to, že pokud se podíváme na českou zahraniční politiku, tak jediným vektorem zahraničním, který dává smysl, je naše propracovaná střeoevropská politika, což je značný rozdíl oproti 90. letem a okolo vstupu do EU. Dalším důkazem je, že Visegrádská spolupráce od roku 2009 skutečně v mnoha oblastech výrazně zlepšila svou efektivitu, at už jde o jednání summitů, komunikace s komisí, pracovní skupinu v Bruselu. Pokud podíváme na hlavní oblasti spolupráce, kam patří východ či Balkán, nově i energetická politika, ale konec konců i dopravní infrastruktura, tak za poslední 3 roky vidíme opravdový nárůst efektivit a toho, že to funguje. Mým argumentem je, že toto se děje na pozadí velkých změn. Z obavy periferizace je zde důraz na východní partnerství. V současné době je zde patrné lámání hole nad demokratickým vývojem na východ od Slovenska. Pokud by došlo k tomuto zlomení hole, tak jde o obrovsky tragickou zprávu pro střeoevropský region. Mimochodem toto je jedno z témat, které začíná posilovat transatlantický rozměr střední Evropa a USA. Když se podíváme na tu třetí výzvu a to je jakási tendence pro rozdělování Evropy, cítíme zde zmínky o lepších Evropanech a pak o těch ostatních, toto naopak je největší hrozbou pro střeoevropskou spolupráci v tuto chvíli. Polsko vypadá, že se dostává na jinou kolej, než ty tři zbylé země. Ačkoliv racionální argumenty jsou takové, že Polsko by se nemělo s těmi třemi střeoevropskými menšími zeměmi bavit, tak ta tendence je přesně opačná. Polsko teď má velmi ambiciózní program pro Visegrádské předsednictví. Pokud se podíváme na poslední dimenzi, tak zde vidím řadu pozitivní momentů a opět se to kryje s rokem 2009. Visegrádské země byly schopny se společně dohodnout při vyjednávání strategického konceptu NATO. To byla poměrně významná změna, protože ty perspektivy v oblasti bezpečnosti obrany se často do značné míry lišily, ale troufnu si tvrdit, že právě díky tomu úspěchu sjednocení pohledu v některých z aspektů, tak se podařilo zařadit do toho konceptu řadu z témat, které byly důležité pro tento region. Na té politické úrovni to funguje. Na technické úrovni, kdy se bavíme o konceptech *pulling and sharing*, modernizace, tak tam ty problémy jsou obrovské. Nicméně je pravda, že se objevují konkrétnější, oproti těm deklaratorním počínům z minulosti, návrhy při nejmenším v oblasti společných cvičení, logistiky, řízení leteckého provozu. Zde jde vidět přítomnost politické vůle a vlastně i socializace na úrovni armád, kde jsou obrovské překážky, nicméně ta symbolika politické vůle je znát. Můj článek tedy tvrdí to, že ty současné výzvy, zejména ta změna v polaritě světového systému, ústup USA z Evropy, hrozba periferizace střední Evropy a ten tlak na úsporná opatření, že působí do velké míry dostředivě v rámci střeoevropského regionu a že skutečně dochází k fundamentální transformaci zahraničních politik, zejména těch třech menších států. Ve stejné době zde působí výzva třetí a tou je současná krize v EU a ta působí v tuto chvíli velice odstředivě, protože dokud nedojde k nějaké transformaci v této oblasti zahraničních politikách jednotlivých států, tak opravdu hrozí to, že Polsko z dlouhodobého hlediska se bude postupně z toho střeoevropského regionu oddělovat. Na druhou stranu můj osobní pohled a závěr je, že k tomu prostě nedojde, protože Visegrádská skupina byla schopna ustát v minulosti leccos a pokud vidím tu obrovskou ochotu a ten náboj bavit se o věcech, kde se Visegrád shodne a jako by nenechat se roztrhat tím, kde se Visegrád neshodne, to fungovat může. Na druhou stranu pokud ty tři menší Visegrádské země nezaktivizují svou evropskou politiku, nezačnou hrát zodpovědnější roli, pak ten výhled do budoucna by mohl být poměrně špatný.

Vladimír Handl: Já se soustředím na pohled na německou politiku ve střední Evropě, ty nové tendence a trendy, které tam vidíme a vztah ČR k Německu. V tomto smyslu bych rád zvýraznil, že se potýkáme s dvěma výzvami pro českou politiku ve vztahu k Německu. Za prvé je to výzva, jak se vztahovat k nové německé roli k Evropě v té hegemonní roli, která je nedobrovolná při záchraně eurozóny. Eurozóna a německá záchraná mise v té eurozóně znamená především export německého modelu do Evropy, přinejmenším do Evropy měnové unie a členské státy včetně států střední Evropy se musí rozhodnout, jestli tento export bude

podporovat a jestli také se dostane podpory této vůdčí role Německa. Vidíme dvě strategie, z toho jedna je britská, kdy odcházíme ze střední Evropy, distancujeme se od německých snáh. Ikdyž chceme, aby německo stabilizovalo eurozónu, nicméně nebudeme se na tomto podílet. Druhá strategie je polská, kdy polský ministr zahraničí by rád viděl více Evropy a více Německa v Evropě. To je teda výzva, ke které by se měla ČR postavit a k těmto dvěma alternativám se vyjádřit. Druhá dimenze se týká Německa jako hegemonu, kdy ale v oblasti obranné a bezpečnostní politice hraje velice opatrně, spíše tedy na nízké úrovni. Nepomáhá svým aktivnějším přístupem naplňovat Lisabonskou smlou, svou určitou váhavostí a zdrženlivostí vytlačuje dokonce tu francouzsko- britskou spolupráci mimo EU. Má téze v tomto případě je taková, že samozřejmě EU jako zahraničně- politický aktér nebude fungovat dokud se nezlepší spolupráce německo- francouzsko- britská v bezpečnosti a vojenské oblasti a dokud tyto tři státy nebudou zajišťovat určitou vůdčí roli při budování evropské bezpečnostní dimenze. Evropa tedy nebude fungovat jako civilní mocnost a tedy nebude fungovat ani Německo jako civilní mocnost. Pro českou politiku bych řekl, že k Německu přistupujeme tak, jak se Německo chová a to především jako obchodní stát. ČR se také chová jako obchodní stát, buduje svůj export, buduje svůj pozitivní vstup do zahraničního obchodu. Ovšem tato velice pragmatická dimenze politiky právě oslabuje evropskou a zahraničně- politickou dimenzi bez níž Evropa fungovat nebude. ČR, která podle své koncepce popisuje Německo jako strategického partnera, tak to je myšleno pragmaticky, hospodářsky, nikoliv ale zahraničně- politicky. Myslím si, že pokud tuto druhou dimenzi ke vztahu k Německu neujasníme, nebudeme vlastně schopni využít německý potenciál tak, aby se Evropa mohla dále vyvíjet. To, co řekl pan Jireš ve vztahu k USA, něco podobného se dá použít u případu s Německem. Jestliže nebudeme aktivnějším partnerem v tomto vztahu, pokud nevyužijeme ani Visegrádskou spolupráci jako určitou platformu, ve které bychom mohli Německo více angažovat v té zahraničně- politické a bezpečnostní dimenzi EU, všichni bychom na tom trátili. Německá angažovanost není samozřejmá, Německo má i jiné možnosti, proto je potřeba stát se tím aktivnějším hráčem.

Dotaz č. 1: Já bych měl dotaz na pana Fedorova, který tady velmi zajímavě prezentoval pohled Ruské federace na Střední Evropu. Mě by zajímalo, proč Rusko vnímá západ jako strategickou hrozbu, 20 let po konci Studené války, když na východě mu roste mnohem větší strategická hrozba v podobě sílí Číny. Proč vytváří takové věci jako “Strategické velitelství - Západ” a tím pádem trénuje na válku se západem? Není to trošku pohled, který se vrací do Studené války místo toho, aby se obracel do budoucnosti a bral západ jako strategického partnera či kulturně zpřízněný region, který by měl Rusku naopak pomoci překonat současné problémy a vypořádat se s možnou strategickou hrozbou na východě?

Yuri Fedorov: I think it is a really good question and also a very difficult to answer. We can look at facts of Russian military policy, foreign policy and interpret them in different ways. Therefore I can only present you with my explanation of the problem. First of all, I think there is a lot of grounds for current Russian strategic culture and strategic thinking, which is burdened by zero-sum game approach perceiving the West as a threat. I can partly explain it by three or four centuries of Russian history, development and mentality as a whole. Perhaps we can say that even 400 years ago Russian elites perceived the West as a threat because it may destroy the way of life. It is partly true for today as well because for Russian elites now, the West and the USA is a source of threat to the domestic system and current regime which is antidemocratic and it is quite noticeable now due to the number of steps made by Kremlin. It happens because it accuses the state department in stimulating pro-democratic and opposition movements in Russia. It is not a real threat now but could be for future. Then there are some strategic visions. I cannot explain why but Russian generals generally believe that contradictions between China and the USA are much stronger than contradictions between China and Russia. Russia may capitalize controversies between the USA and China, thus play an important role in the pacific, in the Far East and on the global scale as well. Also one of the strategic ideas taken over from Peter the Great is domination in Europe. Russian Emperors, which are highly valued now during the current stage of Russian history, tried to increase their influence in Europe historically. They tried to split Poland in half as well as to increase the influence in neighboring regions. Unfortunately, in my view, this anti- western

theme in Russian foreign policy and Russian strategic thinking is something inherited. That is what stems from a long Russian history and stays quite stable.

Dotaz č. 2: I am the deputy head of the German mission and I was following the discussion with a lot of attention. If I could come back to the argument of Mr Kostoval and I don't know if I quote you correctly but in my words I understood that with other European countries in central Europe you would like to encourage Germany to take initiative concerning security policy or even (if I understood you correctly) adopting military visions. My question is: What kind of visions do you have in mind? If you could explain that to me. Would other central European countries be willing to accept that and possibly go with these visions if it ever comes to that point. In case of Germany it is very difficult and Mr Handl mentioned it. We actually have very complicated and financial situation in Europe. Germany plays a leading role and it is very often being criticized. It is very difficult to find the right way for solutions that could serve everybody on one side and to avoid any criticism concerning sort of hegemony on the other. The subject might be even more touchy if it comes to military visions. Therefore I would like to know what do you have in mind with it. Thank you.

Daniel Koštoval: I have in mind the following. Czech Republic is sometimes labelled as a farmer state. It means that there is no ground strategy. It is just trade, fighting for the fields in the village. We are not able to produce anything coherent in case of foreign policy and strategic concept. It deals with how to manage the outside world, how to defend, how to see the things beyond the horizon. Germany is kind of farmer state as well today. There is no ground vision except of economic concept with Russia, China, internally inside the EU that economic cooperation will solve everything. If we need to, we will buy peace and through peace negotiations and investing in social projects. We will change countries, groups through changing their minds and hearts. You are confronted in the world with situations that who does not want to be changed, he wants to fight you. You must be able to defend because in the end you will be defending like during the Cold war. You will be defending your way of life. If we accept that the world is multipolar, it means more poles lead to more conflicts. We are dependent on China. China is of course dependent on us. They have their vision for the world, what is their role. The US is trying to look at the world, have a threat assessment. We are sitting with them in NATO, so we are participating in this discussion. But in the end it is only the US and a little bit of the Great Britain and France who are able to react to security threats in the world. They try to play a responsible role in terms of managing those threats and investing in security and defence to have capabilities to really manage those threats. We have situations in Africa. If you think wide, that is our neighborhood. Germany was a little bit sceptical to act in Libya. We were sceptical for different reasons though. It was because we were not able to contribute by anything to the mission in Libya. We were prompted by situations around us when security and defence capabilities will be needed to defend our trade lines, security inside Europe. I think it is not possible anymore to sit and look at Americans how they investing in security and defence capabilities to defend us. They are actually fed up with this approach. They are leaving us and saying we are waiting for you to solve certain problems together globally because the threats are global. Otherwise it is your own problem that you will be marginalized and in the end others will push you to accept their rules and they will dominate you. Germany needs to come to the point when it will be able to jointly with other Europeans to articulate security and political vision and strategy. It is because of European strategy at the moment not being really documented in an adequate way. It is not like pushing Europeans to produce different capabilities. Yesterday I just returned from Japan. Japanese are asking questions concerning our capabilities and if we cannot offer very much, the most probable result will be doing some harm. That is a problem. We have to produce a strategy and be able to contribute something to Japanese and others because they share our values and approaches to other things. It means no barriers and so on. It also means that we have to be able to act. My words should not be understood like I am inviting Germany to militarize economy or to have a militarized approach to the world. It's just about honoring what we have agreed in NATO and do not shy to act if there is a need to act.